

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารกิจการพระศาสนานั้น เป็นกิจที่คณะสงฆ์ตั้งแต่พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสขึ้นไป จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่และเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องรู้และนำไปสู่การปฏิบัติ ในกฎหมายเถรสมาคม ข้อที่ 5 ฉบับที่ 23 พ.ศ. 2541 ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ได้ระบุการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในหลักของการบริหารมี 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558 : 76)

ในพระไตรปิฎกมีหลักฐานปรากฏ ในเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในรูปแบบองค์กรหรือสถาบันนั้น เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยในช่วงแรกเริ่มพระพุทธองค์ทรงบริหารจัดการด้วยพระองค์เองก่อนในฐานะเป็นเจ้าของศาสนาหรือเป็นศาสดา โดยมีพระธรรมวินัยเป็นกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการ ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

“ก็โดยสมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาค อันบริษัทหมู่ใหญ่แวดล้อมแล้ว ประทับนั่งแสดงธรรมแก่บริษัทพร้อมทั้งพระราชา ครั้นนั้น พระเทวทัตลุดจากอาสนะ ห่มผ้าเฉลียงบ่า นั่งกระหย่ง ประคองอัญชลี ไปทางพระองค์แล้วกราบทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า บัดนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพระชราแล้ว เป็นผู้เฒ่าแก่ห่อหมกแล้ว ล่วงกาลผ่านวัยไปแล้ว บัดนี้ ขอพระองค์จงทรงชวนชวายน้อย ประกอบทีฎฐธรรมสุขวิหารอยู่เถิด ของงมอบภิกษุสงฆ์แก่ข้าพระพุทธเจ้า ข้าพระพุทธเจ้าจักปกครองภิกษุสงฆ์

พระผู้มีพระภาคตรัสห้ามว่า ออย่าเลย เทวทัต เธออย่าปกครองภิกษุสงฆ์เลย

แม้ครั้งที่สอง

แม้ครั้งที่สาม พระเทวทัต ก็ได้กราบทูลเช่นนั้น

พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า ดูกรเทวทัต แม้แต่สารีบุตร และโมคคัลลานะ เรายังไม่มอบภิกษุสงฆ์ให้ ไฉนจะพึงมอบให้เธอผู้เช่นชากศพ ผู้บริโศกปัจจัย เช่น ก้อนเขพะเล่า

ที่นั้น พระเทวทัตคิดว่า พระผู้มีพระภาคทรงรุกรานเรากลางบริษัทพร้อมด้วยพระราชา ด้วยวาทนะว่า บริโศกปัจจัยดุจก้อนเขพะ ทรงยกย่องแต่พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ ดังนี้ จึงโกรธและน้อยใจ ถวายบังคมแล้วกลับไป ทำให้พระเทวทัตมีจิตผูกอาฆาตพระพุทธองค์ (พระไตรปิฎก, 2539 : 180)

หลังจากสังคายนาพระธรรมวินัย ครั้งที่ 3 พระเจ้าอโศกมหาราช องค์ประธานศาสนูปถัมภก ได้ส่งพระมหาเถระไปประกาศพระศาสนา 9 สาย ประเทศไทยนั้นก็ได้รับผลจากการประกาศ พระพุทธศาสนาในคราวนั้นเช่นกัน พระพุทธศาสนาแผ่ขจรไปทั่วทุกมุมโลก และสร้างคุณประโยชน์ เป็นอย่างมาก ทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ เพราะอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นพุทธธรรมนำชีวิตให้ประชาชนอยู่ดี มีความสุขในการดำเนินชีวิต (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ, 2545 : 147)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในประเทศไทยเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงถวายอำนาจรัฐช่วยคณะสงฆ์จัดระบบการปกครอง ทรงตรา พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิตล ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 และได้ทำการตรา พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 จัดระบบการปกครองใหม่ ให้มีรูปแบบคล้ายกับการปกครอง ราชอาณาจักร มาในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 เพื่อจัดระบบการปกครองคณะสงฆ์ในรูปแบบใหม่ จึงได้ตราพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ใช้เป็นรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์และเป็นหลักจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งสกลมหา สังฆปริณายก เป็นประมุขของคณะสงฆ์ไทยและคณะสงฆ์อื่น ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ทางมหาเถรสมาคม โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย พระธรรมวินัย และกฎหมายมหาเถรสมาคม และทรงอยู่ในฐานะผู้ใดจะหมิ่น ประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายมิได้ โดยมีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรปกครองสูงสุด คณะสงฆ์และสามเณรต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม ซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการโดยการแต่งตั้ง (ปลื้ม โชติชูชูยางกูร, 2550 : 118)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในสมัยปัจจุบัน แตกต่างกับสมัยพุทธกาลมาก เนื่องจากสมัย พุทธกาลนั้น การบริหารกิจการคณะสงฆ์เป็นเรื่องของคณะสงฆ์โดยตรงไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐ แม้แต่น้อย ดังเช่นกรณี พระเทวทัต เป็นตัวอย่างดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นกรรมหนักในทาง พระพุทธศาสนา แต่ไม่เคยมีหลักฐานว่าพระพุทธรองค์ทรงขอให้พระราชเจ้าผู้ปกครองบ้านเมือง ในฐานะ ตัวแทนของอำนาจรัฐเข้ามาจัดการกับพระเทวทัตแต่อย่างใด อันนี้เป็นหลักฐานชี้ชัดว่าการบริหาร กิจการคณะสงฆ์สมัยพุทธกาลมีรูปแบบเฉพาะคือเป็นการบริหารภายในคณะสงฆ์กันเอง มีพระธรรมวินัย เป็นกฎเกณฑ์พิจารณาสำหรับบทลงโทษกับบุคคลที่กระทำผิด ฝ่ายปกครองบ้านเมืองหรืออำนาจรัฐ นั้นไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์แต่อย่างใด และอยู่ในฐานะคอยส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยสี่ เช่น อาหารบิณฑบาต เครื่องนุ่งห่ม เสนาสนะ ยารักษาโรค เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์

ในสมัยพุทธกาลเป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์โดยตรง มีพระธรรมวินัยเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารองค์กรสงฆ์

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในประเทศไทยสมัยปัจจุบันนี้ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เป็นการพัฒนามาจากหลักพระธรรมวินัย นำมาใช้ในการปกครองควบคุมไปกับความเจริญเติบโตของสังคมไทย มีกฎหมายบ้านเมือง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ ข้อบังคับ และมติของมหาเถรสมาคมเป็นแนวทางในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ โดยยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นระเบียบปฏิบัติ มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของการปกครองคณะสงฆ์ มีอำนาจหน้าที่ปกครองให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีอำนาจรัฐ คือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม และยังมีจารีตประเพณี กฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย รูปแบบการปกครองของมหาเถรสมาคม เป็นแบบผสม โดยรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง คือ มีศูนย์การปกครองและปฏิบัติภาคกิจการคณะสงฆ์และสั่งการอยู่ที่ส่วนกลาง และกระจายอำนาจไปยังทุกภาคส่วน โดยแบ่งการปกครองเป็น 2 ส่วน คือ ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค การบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ของมหาเถรสมาคมในปัจจุบันถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมาก มีการกล่าวถึงเรื่องการปฏิรูปคณะสงฆ์กันแพร่หลาย จึงทำให้คณะสงฆ์มักจะกลายเป็นประเด็นถกเถียงทางสังคมตลอดเวลาในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจนถึงในปัจจุบัน เช่น ด้านการปกครอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ เช่น พระภิกษุ สามเณร มีความประพฤติย่อหย่อนในหลักพระธรรมวินัย ประพฤติล่วงละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ผู้เข้ามาบวชเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เกิดสังฆกรรมปฏิรูป ด้านการสาธารณูปการ การบริหารจัดการเงินวัด ไม่โปร่งใส เป็นต้น มหาเถรสมาคมจึงได้นำหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน เข้าไปแก้ไขปัญหากับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหายั่งยืน ไม่ใช่เป็นการแก้ไขเฉพาะด้านหรือแก้ไขเฉพาะการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์เพียงด้านเดียว แต่เป็นการแก้ไขปัญหาของพระสงฆ์ทุกด้าน และกำชับให้ผู้ปกครองสงฆ์หรือพระสังฆาธิการทุกระดับต้องบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้านนี้อย่างเคร่งครัด (ณัฐฐาพร จินดาสวัสดิ์, 2559 : 3)

วัดเป็นสถานที่ ๆ อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด วัดยังเป็นสถานที่หลักในการปกครอง และการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัย บนพื้นฐานของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายมหาเถรสมาคมโดยมีเจ้าอาวาสในการปกครองดูแลวัดและผู้ที่อยู่อาศัยประโยชน์จากวัด และทำการปกครองพระลูกวัดให้อยู่ในกฎระเบียบของวัดที่อาศัย โดยประชาชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์จากวัด ไม่ว่าจะเป็นการนำบุตรหลานเข้ามาอุปสมบทเพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา และอยู่จำพรรษาในวัดนั้น ๆ นอกจากนั้นแล้ว เมื่อมีประชาชนมาใช้สถานที่วัดเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ขึ้นภายในวัด เช่น งานบวช งานศพ และงานมหรสพ งานประจำปีของวัด เป็นต้น เมื่อมีการจัดงานขึ้นก็มักจะมีปัญหาตามมา เช่น การนำสุราเข้ามาดื่มภายในวัด และมีการเล่นการพนัน

ในวัด บางครั้งก็มีการแอบเข้ามาฆ้องเพื่อเสพยาของกลุ่มผู้เฒ่าเสพติด เป็นต้น จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสซึ่งปัญหาดังกล่าว เป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดเป็นอย่างยิ่ง (พระศุภชัย สุทธิรัตน, 2556 : 1)

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย กรณีศึกษาการบริหารของเจ้าอาวาสในจังหวัดชุมพร โดยศึกษาในเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ผลการวิจัยนั้นจะช่วยให้ทราบถึงการปกครองคณะสงฆ์ของจังหวัดชุมพร และเป็นข้อมูลในการพัฒนาวัดของแต่ละอำเภอ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการนำไปประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และแผนพัฒนาวัดจังหวัดชุมพร เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และจรรโลงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองอยู่กับสังคมยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย : กรณีศึกษาการบริหารของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสจากวัดแยกเป็นรายอำเภอของวัดในจังหวัดชุมพร
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อให้ทราบถึงการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร
3. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร
4. คณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย : กรณีศึกษา เจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Mixed Methods) ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย : กรณีศึกษาการบริหารของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร ตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ มี 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการปกครอง
2. ด้านการศาสนศึกษา
3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์
4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
5. ด้านการสาธารณูปการ
6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร จำนวน 145 รูป

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของพื้นที่ในการวิจัย คือพื้นที่ในจังหวัดชุมพร ซึ่งแบ่งเขตการปกครอง คณะสงฆ์ออกเป็นจำนวน 8 อำเภอ 37 ตำบล มีวัดและสำนักสงฆ์ ที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 145 วัด (ศึกษาวิจัยเฉพาะวัดที่พระภิกษุจำพรรษาตั้งแต่ 5 รูป ขึ้นไป ในปีพ.ศ. 2560 เพื่อให้ได้ข้อมูลในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ครบทั้ง 6 ด้าน เพราะบางวัดมีภิกษุอยู่จำพรรษา 1 รูป ไม่สามารถเก็บข้อมูลในการบริหารได้ เช่น ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแปร 2 ชนิด คือตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของเจ้าอาวาส จำแนกออกเป็น ดังนี้
 - 1.1 อายุ
 - 1.2 พรรษา
 - 1.3 วุฒิการศึกษา
 - 1.4 ระยะเวลาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส
 - 1.5 สังกัดวัดอยู่ในคณะสงฆ์อำเภอ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาส ซึ่งกำหนดตามภารกิจจะต้องปฏิบัติ มี 6 ด้าน

- 2.1 ด้านการปกครอง
- 2.2 ด้านการศาสนศึกษา
- 2.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์
- 2.4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 2.5 ด้านการสาธารณูปการ
- 2.6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย : กรณีศึกษาการบริหารของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย : กรณีศึกษาการบริหารของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการบริหารกิจการคณะสงฆ์ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Copyright© Suratthani Rajabhat University

All Right Reserved

4. เจ้าอาวาสของวัดสังกัดมหานิกายในจังหวัดชุมพร ที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสต่างกัน มีแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน

5. เจ้าอาวาสของวัดสังกัดมหานิกายในจังหวัดชุมพร ที่สังกัดคณะสงฆ์แต่ละอำเภอแตกต่างกัน มีแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย : กรณีศึกษาการบริหารของเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชุมพร เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน จึงได้นิยามความหมายของคำศัพท์ไว้ในการวิจัย ดังนี้

สถานภาพเจ้าอาวาส หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะสงฆ์ให้เป็นผู้ปกครอง ดูแลรักษาวัด สังกัดมหานิกาย ในจังหวัดชุมพร

อายุ หมายถึง จำนวนปีนับตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน

พรรษา หมายถึง ระยะเวลาที่บวชเป็นพระภิกษุ นับเป็นปี ๆ ละ 1 พรรษา

วุฒิการศึกษา จำแนกได้ ดังนี้

1. วุฒิแผนกสายสามัญ หมายถึง การศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

2. วุฒิการศึกษาแผนกธรรม หมายถึง การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์ (แผนกธรรม) การเรียนพระปริยัติธรรม แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท นักธรรมชั้นเอก

3. วุฒิการศึกษาแผนกเปรียญธรรม หมายถึง การศึกษาตามหลักสูตรของคณะสงฆ์ (แผนกบาลี) การเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แบ่งเป็น 9 ชั้น 8 ระดับ คือ ระดับชั้นเปรียญธรรมประโยค 1 - 2 (ใช้เวลาเรียน 1 ปี) และระดับเปรียญธรรมประโยค 3 - 9 (ใช้เวลาเรียน 7 ปี)

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส หมายถึง ระยะเวลาที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัด สังกัดมหานิกาย ในจังหวัดชุมพร

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หมายถึง ภาระงานที่เจ้าอาวาสจะต้องปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามของพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ในเขตปกครอง มี 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการปกครอง หมายถึง การปกครอง สอดส่อง ดูแล พระภิกษุ สามเณร และ ไวยาวัจกร ให้ประพฤติตนถูกต้องเรียบร้อยดีงาม ตามหลักพระธรรมวินัย และ กฎ ระเบียบ กติกา มติ ของมหาเถรสมาคม ใช้วิธีระงับอธิกรณ์ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
2. ด้านการศาสนศึกษา หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการศึกษาและส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร ได้เรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา สนับสนุนส่งเสริม ให้เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม และศึกษาในด้านวิปัสสนากรรมฐาน
3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูลและสนับสนุนด้านการศึกษา จัดมอบทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน เช่น การเรียน การสอน ธรรมด้านพระพุทธศาสนาภายในวัด ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนการกุศล ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด รวมทั้งให้วัดเป็นที่ศึกษาด้านวิชาชีพ
4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการเผยแผ่คำสอน ทางพระพุทธศาสนา เช่น จัดให้มีการแสดงธรรมในวันพระ โครงการปฏิบัติธรรมวันสำคัญทางศาสนา โครงการพระธรรมทูตสัญจร หมู่บ้านรักษาศีล โครงการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน โครงการบรรพชา สามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น
5. ด้านการสาธารณูปการ หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาวัด การก่อสร้าง ซ่อมแซม รักษา ปรับปรุง เสนาเสนาภายในวัด ให้เรียบร้อยสวยงาม รวมถึงการดูแล สถานที่ให้ร่มรื่น เหมาะสมกับเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญ กุศล การปฏิบัติธรรม การดูแลจัดการทรัพย์สินของวัด
6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ แก่สังคมส่วนรวม เป็นสาธารณประโยชน์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนและสังคม เช่น สนับสนุน หน่วยงานท้องถิ่นในการสร้างถนน สร้างสะพาน ช่วยเหลือเครื่องมือทางการแพทย์ ดูแลสงเคราะห์ ผู้พิการ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นที่พึ่งทางจิตใจ การให้คำแนะนำที่ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอน